

Nr 232.

Av herr Cassel, *angående viss ändring av lagen om skiljemän.*

Inom vissa delar av näringslivet förekommer i större utsträckning än tidigare att avtalsparter överenskomma om skiljedoms klausul. Anledningen härtill kan antagas vara att domstolsvägen icke befunnits föra till den snabba lösning av tvistefrågorna, som ur båda parter synpunkt är önskligt. Tvistemålens natur kan också ha föranlett, att parterna funnit det mindre lämpligt att draga saken inför domstol. Möjligt är också, att de kostnader, som äro förenade med domstolsförfarande, befunnits komma att stiga till så höga belopp, att ett skiljedomsförfarande ansetts gynnsammare.

Framför allt inom byggnadsverksamheten är ovan angivna tendens märkbar. Bortses från sådan byggnadsverksamhet, som sker för kronans räkning, torde numera skiljedoms klausul regelmässigt införas i entreprenadkontrakt angående uppförande av byggnad. Även inom byggnadsindustrien närstående näringsverksamhet, såsom då fråga är om utförande av elektriska anläggningar, vatten- och avloppsanläggningar, vägarbeten m. m., är skiljeförfarandet ett normalt rättsmedel. Man synes med hänsyn härtill kunna påstå, att en icke oväsentlig del av det praktiska rättslivet undandragits domstolarna. I och för sig kan icke detta förhållande anses skadligt ur samhälleliga synpunkter; parterna torde, särskilt då tvisteobjekten äro av större värde, själva tillse att skiljemännen äga såväl erforderlig teknisk som juridisk kompetens. Skiljedomarna inom byggnadsväsendet innefatta icke sällan en skälighetsprövning eller en värdering. Ofta avgöras emellertid av skiljemän även frågor av rent rättslig natur. Framför allt då det gäller sådana frågor är det en svaghet i förfarandet att tidigare skiljedömar i likartade tvister icke stå till vare sig parternas eller skiljemännens förfogande. Denna brist i systemet blir av desto större betydelse som ju vid prövning genom skiljemän allenast en instans handlägger målet och sålunda till det slutligt dömande organets förfogande står ett mindre omfattning personligt erfarenhetsmaterial än det, som ligger till grund för ett avgörande i högsta domstolen. Då härtill kommer att någon särskild avtalslag icke existerar, varigenom förhållandet mellan beställare och entreprenör regleras, utan gällande rätt på byggnads-entreprenadernas område skapas bl. a. genom tillämpning av 1915 års avtalslag och, där så är möjligt, analogisk tillämpning av köplagen, synes bristen på översyn över rättstillämpningen än mer kännbar.

Många tvister skulle helt säkert kunna biläggas, därest parterna ägde tillgång till ett material av tidigare avgöranden i likartade frågor. Det ovan anförda giver vid handen, att behov föreligger av att skiljedomar göras offentligen tillgängliga.

Detta kan ernås genom att i lagen om skiljemän införs bestämmelser om skyldighet att i vissa fall registrera skiljedomar. Sådan registrering är icke okänd i utländsk lagstiftning. Sålunda stadgas i den finska lagen av den 4 februari 1928 om skiljemannaförfarande att genom skiljemännens försorg ett underskrivet exemplar av skiljedomen inom 30 dagar efter domens avkunnande skall sändas till allmänna underrätten på den ort, där domen givits för att bevaras i dess arkiv. För svenska förhållanden torde en central registrering av skiljedomarna vara den lämpligaste vägen. Vid en sådan central registrering bör måhända iakttagas, att en allmänt tillgänglig förteckning upprättas, vari sakens natur och skiljemännens namn intagas. Skyldighet att ingiva skiljedomar för registrering bör gälla i samtliga de fall där det i skiljeavtalet föreskrivits att eventuell skiljedom skall vara undantagen från dylik registreringskyldighet.

Genom en registrering av ovan föreslagen karaktär ernås ökad rätts-säkerhet inom betydelsefulla områden av näringslivet.

På grund av vad ovan anförts hemställes,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller att Kungl. Maj:t, efter erforderlig utredning, måtte för riksdagen framlägga förslag till sådan ändring av lagen den 14 juni 1929 om skiljemän att de i motionen anförda synpunkterna tillgodoses.

Stockholm den 27 januari 1953.

Leif Cassel.
